

Barraca del Grau

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: El Grau
Alçada: 310

Coordenades:

Latitud: 41.64795
Longitud: 1.8772
UTM Est (X): 406501
UTM Nord (Y): 4611299

Classificació

Número de fitxa 08053 - 280
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Popular Modern
Segle XVIII-XIX
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Els murs són un pèl primers i molts dels rocs estan desprenent-se del seu suport. Sense mesures preventives, cal tenir present que el seu ensorrament serà inevitable. Caldria desbrossar l'entorn immediat per tal que la mateixa vegetació no l'acabi ensorrant i reforçar la corona exterior de la barraca.

Protecció Legal
Observacions protecció: BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)
Accés Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08052A006000110000OQ
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: dg., 29/01/2017 - 01:00

Descripció

Barraca de pedra seca ubicada al nord-est del municipi, en terres del Grau, un cop passada la casa, en uns antics bancals, a mà esquerra del camí que mena des del mas abandonat del Grauet fins al mas Grau. Hi ha un corriol del pas d'una persona que surt del marge del camí i per on es pot avançar decantant la brolla creixent de romaní. En aquest indret ben assolellat a més de la brolla s'hi està expandint un bosc de pi blanc, que en competició amb càdec i cirerer d'arboç, dificulten la localització de la construcció de pedra. És de planta circular, de 2,15 metres de diàmetre interior. Els rocs més grossos es troben situats a la base, a la part exterior i al portal per donar més consistència i solidesa a l'edificació. Entre mig hi ha el pedruscall, en forma de falques que s'han introduït a cops de mall o maceta per evitar que els blocs més grossos es moguin. La porta està orientada al sud-est, amb una única llinda plana i els muntants massissos. Mesura 1,00 metres d'alçada per una amplada màxima de 0,60 metres. Els murs tenen un gruix de 0,45 metres. La coberta és de volta per superposició de filades. L'exterior de la coberta conserva gran part del pedruscall, però no el voladís que la protegeix de les filtracions d'aigua en cas de pluja ni la terra o argila premada característica. A l'interior, a mà dreta de l'entrada, hi ha un tinell arran de terra i al seu costat s'hi ha col·locat una taula i un banc de pedra. El despenjament d'un o varis rocs de la corona ha deixat una finestra per on entra la claror. Té dues espitlleres orientades al sud-oest i a l'oest respectivament.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 14255.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Castellbell i el Vilar aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterrar el terreny i també en alguns ponts per facilitar el pas dels torrents.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985)

gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

- MARTÍN i VILASECA, Fèlix i PREIXENS i LLEVADOT, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balms murades i aljubs a les terres de Lleida. Pagès editors. Lleida.
- QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions. Valls.
- RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
- SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
- SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
- SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
- SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.
- VALLS i PUEYO, Joan (2002). Les construccions de pedra seca al terme de Castellbell i el Vilar; dins Dovella, núm. 78. Manresa, pàgs. 56 - 59.

Enllaços d'interès:

<http://wikipedra.catpaisatge.net/>

